

Alloriarneq tulleg/ Next step Ilulissat 2016

Naleqartitagut

*“Ikaarsaariarnermi politikerit ilinniartitsisut , peqqissaasut, perorsaasut ,
ilisimasariaqarpaat , suut naleqartitat pingaartinneqarnerpaajusimasut
suullu naleqartinneqarnersut massakkut.”*

Inuit kulturiat naleqartitaallu aallavigineqartussaapput Katsorsaanikkut ilinniartitsinikkullu, sutigut tamatigut aaqqissuinikkut, sunaluunniit suliaq iluatsissappat. Kisiannili takujuarparput , pinaveersaartitsineri, katsorsaanermi, ilinniartitsineri ,aaqqissuineri taamaaliortoqanngitsoq. Inuiaat allat naleqartitaat aallaavigiuarpagut. Tamannalu kingunipiloqartuarpoq.

Siullermik nassuiaaninni aallaavikka nassuiaatiginiarpakka.

Kulturiip nassuiaataa; Kulturi tassaavoq ileqqulersuutit eqqarsariartaatsillu, kinguaariinniit Kinguaariinnut ingerlateqqinneqartarneq.

Inuuneq ilivitsuvoq- tassa timi-tarneq anersaarlu.

*Inuunermut , silarsuarmut , isiginneriaaseq aallaavigalugu
pingaartitavut naleqartitagut ineriartortittarpagut.*

Siulivut inuunikuupput pinngortitamut silarsuarmut ataqatigiilluinnarlugu inuusut.

Imminut tamarmik , pingaartumik ilaqtatik aallaavigalugit inuullutik.

Ikittunnguullutik, silarsuarmi inuuniarfigissallugu artornarnerpaami inuuniarnikuupput.

Nunatsinni sullitama naleqartitaat sammigaangatsigit toqqarneqartartut ukuunerusarput.

1-Tunuarsimaarneq-

2-Naloqqunneq-

3-Ikiuukkumatuneq

4-Tukkusuuneq-

5-Inoroorsaarneq-

6-Nuannaarneq-

Naleqartissimasaat kusanat , nuannit. Kisiannili ilai ullutsinnut tulluarpallaarnatik?
Ilai tammatsaalisariaqakkagut.?

KULTURIKKUT IKAARSAARNEQ

Kulturikkut ikaarsaariarnermiippugut , siulitta europamiullu kulturii akornanniippugut.

Sumiippugut?...Sumiikkusuppugut? Nammitsinnik aqullugu ingerlarusuppugut?

Naleqartitagut europamiullu naleqartitaat akornanniippugut.

1-Tunuarsimaarneq-	<i>Saqqumisuunissaq.</i>
2-Naloqqunneq-	<i>Piginnaanitit saqqummiutissavatit</i>
3-Tukkusuuneq-	<i>Katersuineq</i>
4-Ikiuukkumatuneq-	<i>Imminut eqqarsaatigeqqarlutit</i>
5-Inoroorsaarneq-	<i>Imminut eqqarsaatigeqqaarneq</i>
6-Nuannaarneq-	<i>Puigorneqangaarami pikkorissartalerput</i>

Ikaarsaariarnermi aporaaffiusinnaasut

-Qallunaatut pissusilersorluarsinnaanngikkaanni – soorlu tunuarsimaartuulluni , nipaatsuulluni , atuarfinni suliffeqarfinni assigisaanilu, imminut sapertutut kukkusutut isigisinnaaneq annertunerusinnaavoq. Aamma taamatut nalilerneqarneqartoqarsinnaavoq.

-Tunuarsimaanngitsut , oqaaserpaassuaqarsinnaasut - karakteri qaffasinnerusarput. Qallunaatut oqalussinnaasut angusaqarnerusarput.

-Imminut naleqanngitsutut , atorneqarsinnaanngitsutut, kukkusutut misigineq annertusisinnaavoq.-taamatullu misigisimaneq takorloorsinnaavarput qanoq kinguneqarsinnaasoq.

Ikaarsaariarnermi aporaaffiusinnaasut

Naleqartitatta - pingaartitatta ilagivaat naloqqunneq , tunuarsimaarnerlu

”Kusananngilaq sassarniakujuttarneq, imminullu pikkorinniakujuuttarneq.”
Taamaaliortoqaraangat Qisuariartarpugut- sianiginngisatsinnik, naleqartitagut aallavigalugit.

-Inoqatigullu taamaaliortut ”inissiniartarlugit” -Nakkarsaasarneq sakkortoog atorsinnaasarlugu.

Aamma tarrarsortarpugut kalaaleqatitsinnut. Immitsinnut nikagigutta tarrarsorfigut kalaaleqatigut nikasartarpagut, kukkunerlorlugillu.

Unamminartut ilaat massakkut siunissamilu

Ikaarsaariarnermi politikerit ilinniartitsisut , peqqissaasut, perorsaasut , ilisimasariaqarpaat , suut naleqartitat pingaartinneqarnerpaajusimasut suullu naleqartinneqarnerisut massakkut.

Taakku eqqumaffigineqarunik , aallaavigineqarlutillu taava kinaassuseqanngitsutut tunngavissaqanngitsutullu misigineq millisisinnaavaat. Aammalu katsorsaanerit ilinniartitaanerillu iluatsinnerusallutik.

Suut naleqartitat kinnaasutitsinnut kulturitsinnut pingaaruteqarpat . Qanorlu iluuseqarsinnaavugut?

Tunuarsimaarnek – ullutsinnut soorlu tulluanngitsoq. Nunarput aqqqissornikuuarput sassarsinnaaneq aallavigalugu. Nammitsinnik nunarput ineriartortissagutsigu , ilinniartariaqarparput sassartarnek ajunngitsoq. Ilinniartitsinermi katsorsaanerim sammineqarluarsinnaaqaq, inuit kukkusutut misigitinnagit, kisiannili soqutiginnilertillugit sapernanngitsutullu iliniartillugit taamaaliorinnaaneq. Naloqqunneq- tulluarpallaanngilaq , nunarput aqqqissornikuugatsigu piginnaanerit saqqummiunneqartarnissaat aallavigalugu. Sammineqartariaqarpoq , inuit kukkusutut misigitinnagit , qanorli naleqartitaq taanna allanngoriartortinneqarsinnaanera sammillugu.

Naleqartitat nutaat?

Nutaanik nammitsinnik aqullugu ineriartortitsisinnaavugut. Eriagisagullu tammatsaalillugit , ineriartortillugillu. Soorlu;

- 1-Sassarsinnaaneq-
- 2-Piginnaanernik saqqummiisinnaaneq
- 3-Ikiuukkumatunek
- 4-Tukkusuunek
- 5-Inoroorsaarnek
- 6-Nuannaarnek

Suna tamarmi illuatungeqarpoq

Nunarput innuttaalu misissorneqarnerpaat ilagaat nunarsuarmi. Kisianni misissorneqartuarpuq sanngiiffigut aallaavigalugit. Qassit imminoorsimappat, qassit atornerlugaappat, imerajuppat , annersaasarpat il.il.

Sianiginngisatsinnik ullut tamaasa tusaajuarneri ilisimatuuniit , kinaassutitsinnut annertuumik , ajortumik sunniuteqartuarput. Imminut nikagineq, naleqannginneq, kannigusunneq, kukkusutut misigineq.

Piffissanngorpoq:

sapinngisagut, piginnaanigut, iluatsitagut, naleqartitagut kusanartorsuit, ilisimatuuniit misissorneqarnerulernissaat. Meeqqatta, inuusuttut uagullu pisariaqartilluinnarparput. Naleqarnerusutut misigilissagutta.

Iivitsuusumik eqqarsassagutta, aamma nunarput pinngortitarlu eqarsaatigisariaqarparput.

Uagut nunarsuarmi inuuniarfigalugu unamminarnerpaami inuunikuuvugut – inuuvugut. Siuligut kiffaanngissuseqarlutik namminneq napatinnikuupput. -Massakkut niuertarfinni iserutta takusinnaavarput kalaallit nunaaneersut pisiassat immaqa 0,0005 procentii tamaallaat nunatsinninngaannersut. Naleqassutitsinnut tamanna annertuumik sianiginngisatsinnik sunniuteqartuarpoq. Uagut pissarititagut atorneqarsinnaanngitsut allaat tusartarpagut peqqinnangitsut. Ungasissorsuarmiit isaatitsiuarnerput- ingerlatiinnarneqarsinnaanngilaq pinngortitaga eriagissagutsigu, paaralugulu. Sorpassuit nammitsinnik ineriartortissinnaavagut- nunalerinermi, Nerisassarpassuit kalaalimerngit piniarneqanngillat eqqagaapput atorneqarsinnaanngitsut, - illuatungaagullu tikisitsijuarpugut ungasissorsuarmiit – allaat aalisakkanik – neqinik – allaat imermik! Aali peqqinnarnerpaanik peqarluta. Naleqassutimut annertuumik innarliineruvoq.

Siunnersuutit: Sutigut tamatigut iliuseqartariaqarpugut.

- 1) Suliffeqarfiit-Atuarfiit –Peqqinnissaqarfik- Pikkorissaasartut- misissortariaqarpaat naleqartitat aallaviginerlugit? Imaluunniit inuiaat allat naleqartitaa aallaavigivagut? Qanoq iliorsinnaavugut tammatsaalissallugit, ineriartortissallugit, imaluunniit allanngortitsisagutta?
- 2) Politikerit ilinniartitsisut, peqqissaasut, perorsaasut, ilisimasariaqarpaat, suut naleqartitat pingartinneqarnerpaajusimasut suullu naleqartinneqarnerusut massakkut. Paasititsiniaasoqartariaqarpoq.
- 3) Immaqa allaat Naalakkersuisortaartariaqarpugut “Kulturitta Naalakkersuisua”.
- 4) Avataaniit pisariaqartitsivuugut – Imitsinnut ataqqigutta suliarortullu nunatsinnut ataqqillugit, taava tikisitsisarneq allanngortinneqartariaqarpoq. Pikkorissarneqartariaqarput kulturertut, naleqartitagut pillugit.
- 5) Ilisimatuussutsikkut misissuisoqalertariaqarput sapinngisagut, piginnaanigut, iluatsitagut, naleqartitagullu.

Eqqarsalerniarta periarfissanik ulikkaarluta – aporfiit matut matoqqasut kisiisa samminagit.

Unamminartorpassuarnik ulikkaarpoq kisianni aamma periarfissanik ulikkaarpugut.

”Siulivut pissarssuullutik, angakkorsuullutik, piniartuinnaallu allaat tamarmik toornaqarlutik, pissaanermik annertoorujorujorujussuarmik peqareersimapput . Peerussimasinnaanngilagut kinguaariit ikittut ingerlanerini, sunnerneqarnerput qallikkut pissutaalluni, qamaanniittoq kingornutarput peersimasinnaanngilaat. Pigigatsigit nassaareqqissinnaapput.

Tullissagut immaq sapiissuseqarnerulissapput.paasilerunikku siulitta oqaasii ilumoortut. Oqaluttualianik tunngaveqanngitsut. Taassumaana imaanik kingornutassikkaatigut. Ilumoorput siulitta oqaluttuaat.

Inooriaaserput atuagaannavitsigut pilissanngippat, internationalinngorniarnarinaq pilissanngippat , qamaniittoq immeqqittariaqalerparput itersarlugu. Nutaallu pisoqqallu akuleriiseqqittariaqalerpagut.”” LarsPele Berthelsen

